

Előfizetési díjak:

Egész évre 16 frt.
Félévre 8 frt.
Negyedévre 4 frt.
Egy hónapra 1 frt 50 kr

Mindennapi elárusításra helyben, az elárusítótól vagy a kiadóhivatalból elvive:

Egy szám ára 5 kr.

Hirdetési díjak:

Egy négyszög centiméternyi tér ára 3 kr.
Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvényményben részesülnek. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

— Nyitott sora 25 krajczár. —

MAGYAR POLGÁR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

„MAGYAR POLGÁR” KÖNYVNYOMDAJA

Belsőépítész 4. sz.

Megjelenik mindennap reggel, vasár- és ünnepnapok utáni reggelek kivételével.

Használatlan kéziratok nem adnak vissza.

Névtelenül beküldött közlemények nem közöltek.

KOLOZSVÁR, MARCZIUS 5.

A közigazgatási reform alapelve.

A közigazgatási törvényjavaslat feltett folyó vita egy nagy, mondhatni évszázadokra kiható momentum Magyarország életében. 1848 óta, a mikor egész állami szervezetünk újjáalakítása volt napirenden, hasonló fontosságú közigazgatási törvényjavaslat nem feküdt a magyar országgyűlés előtt.

Tisza törvényjavaslatának az az alapelve, hogy a megyék mint törvényhatóságok a történelmi fejlemények lehető felhasználásával s az újkor kívánalmainak tekintetbe vételével alakíttassék át. Ezen felfogással szemben két ellenáramlat küzd a javaslat ellen. Egyik a Mocsáry-Bartha-féle exclusiv municipalismus, másik a Grünwald-és társai féle állami centralizáció. Tisza javaslatát a kettő között középen áll; s a két szélsőség szövetkezett ellenére, hogy azt megbuktassa. Persze e szövetség egészen céltalan, mert ha sikerülne is annak a javaslatot megbuktatni — a mire ugyan nincs semmi kilátása — nem tudnának a municipálisták és állami centralisták egymással megegyezni; vagy ha mindenik concessiókat tenne maga részéről megint csak arra az álláspontra jutnának, a melyen a Tisza törvényjavaslatát nehezült.

Ebben az esetben is igaz marad tehát, hogy legjobb a középut, és kerülni kell a szélsőségeket. A Tisza törvényjavaslatát a „nagy vitában” legelőször is a centralisták támadták meg. A Grünwald idealista álláspontjáról persze hogy helytelennek látszik, az oly közigazgatási szervezet, a minőt a javaslat statuál, mert az állami centralistikus felfogás szerint csak az olyan közigazgatás jó; a mely állami jeleggel bír minden ízében. Márpedig a magyar közigazgatási szervezet egy évezredes fejlődésében az önkormányzat elvén gyökeredzett s állami jelleget csak lassan és fokozatosan nyert azon ügyekben, a melyeket a kor szellem államiakká tett, de egyebekben megtartá helyhatósági önkormányzati jellegét. Grünwald szeme előtt tehát úgy áll a megye, mint egy magát túlélt organismus, mint egy elkorhadt fa, melyet ki kell dönteni és újat ültetni helyébe. S ha valaki ily felfogással van a megyei szervezetről, ha rossznak és elégtelennek tart mindent, a mi a megyei önkormányzat régi alkotmányának fenntartására irányul. Mintegy Jupiter a felhőkből, úgy sorja ő villámait Tisza javaslatára, csak hogy egész szereplése csak színházi ko-

média: ő nem Jupiter és nincsenek villámjai s az az intézmény, melyet Grünwald oly korhadtnak tart, a valóságban sokkal életerősebb, mint az állami közigazgatás theoretikus barátja gondolja. Ha a magyar megyei szervezet túlélte egy évezred viharait és nemcsak önmagát fentarthatja, hanem a magyar nemzet is a magyar állam fennmaradását is eszközölni tudta, jele annak, hogy Grünwald-féle villámcsapásoktól sem fog rombadni. Ez oldalról tehát veszély nem fenyegeti megyei szervezetünket. Az állami közigazgatás theoretikus barátai csinálhatják és tehetnek akár mit, elragalmazhatnak Magyarországot megyei adminisztrációját, a hogy nekik tetszik, kárt abban bizonyára nem fognak tenni. S mi részünkről csak mosolyogni tudunk azon hű erőlködés felett, melyet oly szép eszü és készségszerű férfiak, mint a minő Grünwald — kifejtene, hogy nagyszavú frázisokkal kidönték az egy évezred viharait kiállott terebélyes fát.

A municipálisták álláspontját a Bartha-féle határozati javaslat fejezi ki a legvilágosabban. Ezek az urak tiszteletben tartják a történelmi fejleményeket 1848-ig, de a mi Magyarországon a megyei újjászervezésben a ki-e-gye-zés óta történt, azt határozottan rossz-szálják és elítélik, vagyis inkább ignorálják. Na, már hogy a parlamentarismuskra valamely hűve ilyen álláspont-ra helyezkedjék, azt senki sem fogja helyeseltetni, ha elfogulatlan tud lenni. A parlamentarizmusnak egyik alap-axió-mája az, hogy tiszteletben kell tartani az elődök alkotásait, mert senki nem arrogálhatja magának azt a jogot, hogy az ő államférfiai alkotó képessége különbözzék, többet érjenek vétsékek elődjéinél. Ha ezt az elvet nem respektálnak az államférfiak, akkor soha ki nem jönnék az örökös rombolásból s egy-egy kormánynak nem lehetne más feladata, mint lerombolni azt, a mit elődje alkotott. A haladás éppen az által válik lehetővé, hogy mindenik kormány ott folytatja a munkát, a hol azt elődje elhagyta és nem kezd újabb az építést. Különösen állami intézményekre, a minő a megye is, áll ez az elv. És ez az oka annak, hogy a magyar megyei szervezete ma nemcsak az 1848-ig, hanem az azóta is történt fejlődésében kell a közigazgatási reform alapjául elfogadni. Barthaék határozata tehát, mint a parlamentarizmus elemi elvébe ütköző, elvetendő. Ma nem volna egyáltalán helyes, oly elvek szerint szervezni a megyéket, mint a minőkét municipálistáink felállítottak, mert ez egyszerű negatívum volt.

na az új alkotmányos korszak egész eddigi alkotásainak a közigazgatás terén. Elméleti szempontból tekintve a dolgot, tán lehetne helyeselni azt, hogy a megyei önkormányzat oly széles alapra legyen fektetve, mint Mocsáry és Bartha akarják.

De egy gyakorlati politikusnak nem szabad egyszerűen ignorálnia azt, a mi 1867 óta a megyei közigazgatás terén Magyarországon történt s, ma a megyei közigazgatás codificációjánál nem szabad a közigazgatási bizottság, virilisták, kvalifikáció stb. alkotásokat szemelőlti tévesztetni, vagy egyszerűen lerombolni.

A fejlődésnek fokozatosnak kell lenni. S Tisza municipális javaslata éppen az által tűnik ki ellenfelei javaslatai felett, hogy ez a nagyon is lényeges axiómát szem előtt tartja. Lehetnek ugyan forradalmi alkotások is, minő a negyvennyolcadiki volt. De hogy ma ily forradalmi szellemű törvényhozásra volna szükség, azt talán Barthaék sem fogják elhittetni akarni. És ha egy újabb forradalmi korszakra Magyarországot ma még nem ért meg, akkor csakugyan nincs más teendő, mint elfogadni azt az álláspontot, a melyen Tisza törvényjavaslatát áll. Kétségtelen is, hogy a háznagy többsége a javaslatot általánosságban elfogja fogadni a részletes tárgyalás alapjául.

Horváth Gyula beszéde.

(A képviselőház márcz. 4-iki ülésén.)

Horváth Gyula, mint tegnapi táviratunk említé, a képviselőház ugyanezen napján tartott ülésén nagyobb szabású beszédet mondott a törvényhatósági javaslat tárgyában. Pártunk e tekintélyes tagja Mocsáry Lajos után szólalt föl — és beszéde egész terjedelmében így hangzik:

T. ház! (Halljuk!) A ki az előttem szolt t. képviselő urnak különböző alkalmakkor tett nagyfontosságú felszólalásait figyelemmel kísérté, az a t. képviselő urtól (Mocsárytól) azt az egyet meg nem tagadhatja, hogy politikájában nagy, erős consequentia van. A ki hallotta a t. képviselő urnak felszólalását azon alkalommal, midőn a középiskolai törvényjavaslatról szolt, a ki hallotta a t. képviselő felszólalását akkor, midőn a nemzetiségi kérdésben utóbbi időben ayilatkozott és a ki végre hallotta a t. képviselő ur mai felszólalását, melyben a régi municipálisták, melyek 1847-ig fennállottak, integrum való visszaállítását kívánja és óhajtja, az meg nem tagadhatja a képviselő urtól, hogy azon hatalmi factorok mindégységének, melyek egykor csakugyan különböző időkben uralkodtak Magyarországon, öregbítettségét, csak egyáltalán az államát nem. (Ugy van! jobbfelől.) Természetes consequentia az, hogy, ha kiosztatik a hatalom a felekezetek, a nemzetiségek, s

végre a helyhatóságok közt, melyeknek az alkotmányos és parlamentáris formákba való beillesztése meg sem kíséreltetik, akkor mindenkinek lesz Magyarországon ereje, egyedül csak az államnak nem. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)

A t. képviselő ur beszédében nemcsak az egészszel, hanem a részletekkel is foglalkozott, s úzetelem szerint igen helyesen cselekedett, ha bizonyos részleteket itt az általános vitánál említett fel, mert e részleteket a részletes tárgyalásnál felemlíteni alig lesz alkalma, még pedig azért, mert, legalább a mennyire én ismerem ezt a törvényjavaslatot, ezek a részletek ebben a törvényjavaslatban nem foglaltatnak (Derűtség jobbfelől.) Azt mondja a képviselő ur — példaképen csak egyesekre mutok rá — hogy ott van a főispán veto. Engedelmet kérek, én kerestem a vetojogot a törvényjavaslatban mindenütt, elmentem az előadó urhoz, kerestük mindenfelé, de nem találtuk. (Derűtség jobbfelől.) Lehet, hogy a képviselő ur ez alatt azt érlette, hogy a megye határozatával szemben esetleg a főispán felirhat. De hiszen ez a joga különben is meg volt! Hiszen panaszt emelni minden egyes bizottsági tagnak joga van! (Ugy van! jobbfelől.)

Mocsáry Lajos: De addig nem hajtható végre a határozat.

Horváth Gyula: Nem addig nem hajtható végre a határozat, hanem addig, míg a belügyminiszter jogánál fogva helyben nem hagyja. Ez tehát egyáltalában semmiféle jogkiterjesztést nem foglal magában.

Kifogásolja a t. képviselő ur továbbá a megállapítandó esküformát; az ember szinte megremül, hogy jövőre a közigazgatási tisztviselőket nemcsak a törvény végrehajtására esketik meg, hanem arra is, hogy ha nem törvény végrehajtásáról van szó, azt is teljesítik.

No hát, t. képviselő ur, ez a szörnyű dolog szóról-szóra benne van az 1870. XLII. törvénycikkből, s akkor senkinek sem jutott eszébe az, hogy mikor felebbvalója rendeletének teljesítésére valaki megesküszik, ezáltal a törvényről jön összeűtközésbe. És ha akkor nem jutt eszébe, furcsa, hogy ma eszébe jut. (Ugy van! a jobboldalon.)

Még csak egyet kívánok felemlíteni a t. képviselő ur beszédében. (Halljuk!) Azt mondta ugyanis, hogy a főispáni rendszer, melyet itt a törvényjavaslatban contemplant a belügyminiszter — a kémszereztet fogja meghonosítani és egyszerűsített megtehető azon szolgálatot is, hogy azt a jövődől kémet, a ki majd kulatni fog s a kit, ha csakugyan kém volna, nem is ismernek, megjelölte: ott van a főispáni titkár, az lesz a kém! Az a kémszereztet, t. ház, a melynek ismerik a kémet, a kit a képviselő ur már a törvény életbeléptetése előtt megnevezhet, az valami veszélyes kémszereztet csakugyan nem lehet. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

De engedje meg a t. ház, hogy ezek után magára a kérdésre terjeszkedhessem ki. (Halljuk!)

En, valahányszor a közigazgatás átalakításáról, reformjáról volt szó, mindig nagy figyelemmel kísértem azon férfiakat, kik egyfelől a gyakorlati élet tapasztalataival, másfelől nagy tudományos apparattal ellátva, Magyarországon a közigazgatás javítását tűzték zászlójukra.

Volt egy időszak, a mikor e tekintetben nem mindig egyforma merővességgel viselkedtek a t. képviselő urak a tuloldalon. Volt egy időszak, a mikor én is remélhettem, hogy magam

is az európai emberek sorába léphetek, s ezen reményeimet bizonyos tekintetben kifejezést is adtam akkor, mikor Grünwald Béla t. képviselőtársamnak megmondtam, hogy az állami közigazgatásnak magam is barátja vagyok. De Grünwald Béla képviselő ur dagadó vitorlákkal tovább megy és én újabban ismét Ázsia partjain maradok. (Tetszés jobbfelől.) Volt idő, midőn a t. képviselő ur azt fejtette ki, hogy hiszen az állami adminisztrációnak nem feltétlen attribútuma a kinevezés. S az ő theoriája, mely az állami közigazgatást kívánja megvalósítani, megengedi azt, hogy bizonyos oly önkormányzati jog, mely ugyszólván harmonizál hozzá az állam kormányzatát, a megye, a hatóság és a község kormányzatával, megmaradjon. Ezt fejtette ki a t. képviselő ur s én akkor jóhiszeműleg tettem ígéretet a képviselő urnak, mikor azt mondom, hogy én is az állami közigazgatásnak barátja vagyok s lesz alkalma azt meg is mutatni.

Azonban a t. képviselő ur most egészen más alapokra áll: feltétlen attribútumként állítja ugyanis fel a tisztviselők kinevezését. Azonkívül rámutat azon hibákra, azon undok bűnökre, melyek a megyének nevéhez tapadnak. Hogy most már hit legyen én bennem arra, hogy a t. képviselő ur azt a megyét, a melynek ő csak tehetetlenségét ismeri, a melynek ő csak fogyatkozásait felsorolásáért bir szószoki tehetéssel, hogy mondom, azt a megyét ő megtartsa, hogy én azt elhagyjam neki, azt tölem nem fogja követelhetni.

Böthy Ákos: Csak a választási eljárásról volt az mondva.

Horváth Gyula: A t. képviselő ur utal a választási eljárásra; de a t. képviselő ur sokkal nagyobb szíveséggel tenne nekem azzal, hogy ha közbesszólásaival rámutatna csak egyetlen egy tényre, melyet Grünwald Béla t. képviselő ur beszédében, mint a megye érdemét, emelt volna ki. (Ugy van! jobbfelől.) Én azt óhajtom és kívánom (Halljuk! Halljuk!), hogy az a megye, mely egy évezreden át nagy szolgálatokat tett ezen államnak, melynek nemcsak életfeltétele, de missiója is meg van ma is, ma önkormányzati jogát felruházva tovább is fentartassék, de úgy, hogy az az állami életbe beilleszthető legyen és hogy a parlamentarizmus mellett annak önkormányzati joga akként maradjon meg, hogy az állam erejét nemcsak ne szízbassza, hanem erősítse. (Helyeslés jobbfelől.)

Vannak időszakok, t. ház, a midőn bizonyos jelzavak mondatnak ki. Ha valaki a megyének erejében kételkedett volna, az arról, hogy a megye erős és a megyére az országnak szüksége van, meggyőződhetik abból, hogy a megye fennmaradt, habár 1870-től fogva kiadatott is az a divatos jelző, hogy európai kormányzatot kell behozni európai közigazgatással; s a ki európai színvonalra akarja emelni Magyarországot és maga is európai színvonalon akar állni követelményeivel, az a megyét abban a formában, melyben azt az 1870. XLII. t.-cz. helyezte, meg nem tarthatja. Nagyon természetes tehát, hogy mindenki, a ki szert és óhajt civilizált embernek kinézni, megpróbálta a maga gondolkodását ebbe az ideába beilleszteni, sőt utoljára még magukat a megyéket is meg lehetett barátkoztatni ezen eszmével, mert az alispán és a főispánok uraknak, sőt a többi tisztviselőknél is, azt lehetett mondani, hogy ha a kinevezés el fog is fogadtatni, nem fognak másokat meghívni, hanem őket fogják kinevezni élethossziglan. Az a reméltem

alkalmunk van, nincs más feladatunk, mint — levenni a kalapunkat e jeles művész előtt.

Szentgyörgyi István 1842. évi február 20-án született Nógrádmegye Diós-Jenő községében. Ez idő szerint tehát 44 éves.

Atyja Szentgyörgyi István az ő születésekor e helységnek jegyzője volt. Anyja Jakabházi Emilia, egy jómódú és előkelő pest-megyei táblabíró leánya rendkívül szép és boldog életet élt férjével.

Szentgyörgyit tíz éves korában atyja bevitte Debreczenbe az ottani ev. ref. főiskolába. Mint diák mihelyt szerét ejthette, buzgó látogatta a színházat, s ekkor érlelődött meg lelkében a gondolat, hogy maga is színészszerű legyen.

A collegiumot odahagyva, Alsó-Dabasra ment tanítónak. Ez a foglalkozás azonban nem elégítette ki a művészet iránti rajongó lelkét, s ismét visszament a debreczeni collegiumba tanulmányainak folytatása végett. A színházat megint szorgalmasan látogatta.

1861-ben a már ellenállhatanná vált vágytól ösztönözötve, Kassára ment és az ott működő Latabár-féle színtársulatnál felszegődött színészszerű.

Latabár felfogadta, s ápril 9-én lépett fel először a „Szigetvári vértanúk”-ban. Nachmannzade török papot játszta. Második fellépése „Argirus és Tündér Iloná”-ban Ármány volt.

Egy havi tiszteletbeli működése után fizetési taggá lett, s kapott havonként 18 frtot.

Május havában a társulat Nagyváradra

TÁRCZA.

Szentgyörgyi István 25 éve.

Ezelőtt 15 évvel történt.

1871. év őszének egyik estjén „A csizmadia mint kísértet” került előadásra a kolozsvári nemzeti színházban.

En az időben, mellestleg a 6-ik gymnasialis osztályt nyomtam, főfoglakozásra nézve azonban mint szerepmásoló voltam ezen nemzeti műintézetnél alkalmazásban. Ennyiben tehát büszkén vallom magamat vicekomédiásnak, s mint ilyen, — hogy időszertűt mondjak — Szentgyörgyi István collegájának.

Jól emlékszem még arra az estére. A színpad egy csomó új nevet hirdetett. Új tagoknak első felléptét. Ha jól emlékezem, négyen léptek fel azon este, Szentgyörgyi István, a felesége, Krasznai Mihály és neje, akkor még Philippovicné.

A közönség — vasárnap lévén — szépen megtöltötte a színházat. Én mint színházi beltág rendes helyemen a baloldali földszint sarkában várakoztam a bemutató előadásra. Nagy igényekkel még gyerek koromban sem mentem az előadásokra. A tetszés vagy nem tetszésre soha sem adtam magamnak előlegegyeget, „nagy várakozásokat”. Volt türelmem bevárni, a mig maga az előadás gyakorol reám hatást.

A „Csizmadia mint kísértet” előadásaz-

uttal meglehetősen hidegen hagyta a t. cz. közönséget. Szentgyörgyi mint Sas István jóízűen játszott, de a közönség nem volt képes felismerni. A többi új tagok is épen ezt cselekedtek.

Előadás után az volt az általános vélemény, hogy az új tagok egyáltalán nem ütnek meg a mértéket, s a kolozsvári nemzeti színház nem arra való, hogy „holmi vándor-komédiások herbergje legyen”.

Szentgyörgyi tehát első fellépésével a kolozsvári nemzeti színházban kiküzdötte magának a — „vándor komédiás” nevet.

A közönség azonban már a következő fellépései alkalmával felhagyott addigi tartózkodó magatartásával, mert azt vette észre, hogy abban a vándor komédiásnak művész lélek lakik, s hogy az ily lélekkel bíró komédiás méltó a közönség érdeklődése és rokonszenvére.

Azóta Szentgyörgyi méltó központja lett a közönség érdeklődésének.

Hogy ezé váljék: nem volt szüksége évtizedekre. Idejövetele után alig pár év múlva a közönség és a kritika kezdett „művész” számba venni azt az embert, a kit első bemutatásokat a vándor komédiások értéktelen színvonalára süllyesztett le úgy a közönség, mint a kritika.

Ez este óta 15 év zajlott le.

Szentgyörgyi 15 évvel lett idősebb. Ez az idő azonban nemcsak éveinek számát szaporította, hanem művészetének nagyságát is fokozta mai magasságáig.

Az évek csaporgásával megállás nélkül

emelkedett abba a magasságba, a melyről most annyinkat büszkeséggel nézhet le.

Szentgyörgyi e 15 év alatt becses művészi egyéniséggé izmosodott. A mi szemünk előtt, olykor a mi bátorításunk s talán szerevetünk mellett is felejt ki azzá a derék művésznő, a kiről büszkeséggel mondhatjuk el: Egészen a miénk.

Szentgyörgyi a színész, polgárjogot érdemelt Kolozsvár város közönsége előtt s ma többek között ugy is tisztelhetjük, mint Kolozsvár városának bekebelezett polgárát.

Ez utóbbi minőségére a 15 év előtti vándor komédiás — úgy véljük — maga is némi büszkeséggel gondol.

Hogy ez a derék ember, ez a kitűnő színész, ez a kötelességtűző polgár miként nőtt ily hirtelen oly nagygyá, miként alakult át benne a vándorkomédiás embriója ily gazdag és becses művészi egyéniséggé — arról talán felesleges is beszélnem. Szentgyörgyi itt, a szemünk láttára, a mi tapsaink, a mi bámulatunk, s — mondjuk ki nyíltan — a mi szeretetteljes érdeklődésünk között ment át azon a nagy átalakuláson, melyen az oly tehetségeknek minő az ővé, — csak saját nemes becsvágyuk tűzésnek szakadatlan élesztése mellett válik lehetővé azzá a tartalmas művészi egyéniséggé izmosodni, a minővé az ő tehetsége kifejtett.

A nálunk töltött 15 év alatt Szentgyörgyit csak emelkedni láttuk.

Emelkedésének delelő pontja jutásáról nem beszélhetünk. Az ő emelkedése, — az én hitem

tehát, a mely első perczen a törvényhatóságokat elfogta, lassan-lassan elszibadt és a megyék maguk is kezdtek nem félni.

Sőt azok, a kik egykor a megyei élet hatalmas és erős tényezői voltak; a kik, mint Anthus a földtől, a megyétől kapták a hatalmat és befolyást a közügyekre, ma már a nélkül, hogy erősebb szemrehányástól félnének, egész bátran neki fordulnak a megyének és szedik annak köveit szanaszét. (Ugy van, jobbfelől.)

Ezt, t. ház, én nem tartom természetes dolognak, mert hogy az új megyék mennyire voltak életerősek, kitetszik abból, hogy igen sok érdemes férfiut adtak az országnak. Ezt tanúsítja maga Grünwald képviselő ur is, ki maga is a megyében kezdte közpályáját. (Élénk tetszés jobbfelől) s abban a megyében, melyből képviselővé választott, hatalmas és erős tényező volt. Itt van egy másik képviselőúr, sam, Bezeredy képviselő ur. Ő is ép az új megye terméből lépett a képviselőház termébe. Igaz, hogy rögtön, már ma, nem támadja meg a megyét, de kilitásba helyezi, hogy azon jó erőt, melyet a megyében szedett össze, bizonyos idő múlva hajlandó lesz a megye ellen is fordítani.

Hát, t. képviselőház, ha az állami közigazgatás egyedül csak a kinevezések által volna elérhető, abban az esetben nem kétkedem, hogy azok is, kik a megyéhez ragaszkodnak, meghoznák azt az áldozatot, mert végre is Magyarországon az állameszme oly erős, hogy érte a magyar hazafiak minden áldozatot meg szoktak hozni. (Ugy van! jobbfelől.) De hiszen e törvényjavaslat nem egyéb, mint törekvés arra, hogy az önkormányzat, a jó közigazgatás, a választási mód mellett is lehetővé tétessék.

Lehet ennek a törvényjavaslatnak igen sok hiánya. De nem hiszem, hogy bármily nagy csapás legyen a megyéknek, ha képesek volnának a közigazgatás reformját illetőleg oly törvényt hozni, a melynek nem lehetne kimutatni éppennyi fogyatkozását, mint a meynyi előnyét. Egyáltalában, ha van valami, amihez hozzányúlhat nagy koncepciókkal veszedelmes dolog: akkor az bizonyosan egy állam közigazgatási rendszerének átalakítása. És erre Európa nem is mutat fel példát.

En legalább nem ismerik; lehet, hogy Beöthy Ákos képviselő ur, ki a nagy koncepcióknak barátja, utba fog igazítani. Nem ismerem Európában egyetlen államot, a hol a közigazgatás nagy koncepcióju eszmékkel lett volna átalakítva. Tudom, hogy forradalmak igen is átalakították egyik másik állam összes közigazgatási rendszerét, de nagy koncepcióju eszmék alapján egyszerre egyetlen állam sem alakította át közigazgatását. Hanem igenis, az megtörtént és megtörténik naponta, hogy egy állam közigazgatási rendszere harmoniába hozatik a felmerült szükségekkel, az állam követelményeivel, a polgárok igényeivel.

Es mert ez igények folyton változnak, növekednek, terjednek: kell, hogy a közigazgatási rendszer is, a mennyiben ez igények kielégítését akadályozza, átalakuljon. Ilyen volt az 1870. évi XLII. t. cz., mely a régi megyét, mivel az a parlamentáris kormányformába beilleszthető alig volt, átalakította úgy, hogy az a parlamentáris kormányformában megférhetett.

En nem vagyok Mocskási t. képviselő ural egy nézetem az iránt, hogy mi 1868-tól fogva nem haladtunk, nem fejlődünk. Sőt ellenkezőleg azt hiszem, hogy sok tekintetben igen is sokat haladtunk és egyáltalában az volna a legszigorubb kritika, melyet nem ugyan a kormány, hanem a nemzet fölött el lehetne mondani, hogy 1868 óta a magyar faj, a magyar nemzet, a magyar állam mitsem haladt. (Igaz! Ugy van!) E fajnak, e nemzetnek végtelen sok utódlérni valója van még. Nemcsak hogy haladnia kell, hanem nézetem és meggyőződéseim szerint sok tekintetben még a lassu haladás is hiba.

Es ha vannak ezen törvényjavaslatnak egyes hiányai, ezeket nézetem szerint nem lehet pótolni az által, ha a nagy vita keretében kiemeltetnek, hanem lehet pótolni a részletes vita alkalmával, rámutatván minden egyes szakaszára, amely esetleg az állam a szabadság érdekében, a polgári jogokkal jön összeütközésbe, rámutatni oly czélból, hogy

ment át, s e helyen lépett fel először nagyobb szerepben. Összel megint visszakért a társulat Kassára. Ekkor már 30 forint havi fizetést kapott.

1865. évben Latabár társulatával hosszabb vándorutra indult. Megfordult Lőcsén, Ungvárt, Máramaroszigeten, Munkácsra, Nagy-Bányán, Eperjesen, Szegeden, egy ízben Kolozsváron is.

1866-ban megnősült. Nőül vette jelenlegi feleségét Kecskés Róziát, a ki az időben a vidék egyik kedvelt naivája és operett-énekezője volt.

A következő év tavaszán Bényeihez szerződött, ki társulatával azon időben Budán tartott előadásokat. Bényei nemcsak a visszalépésén az igazgatástól, a társulat vezetésétől Molnár György vette át, ki felismerve Szentgyörgyi képességeit, ahhoz méltó szerepekhez juttatta.

A budapesti nemzeti színházban is vendég szerepelt 1868. szeptember havában. Fel lépett a „Lelencz” és a „Mama” című színművekben.

A fővárosi kritika sok elismeréssel írt fellépéseiről s ajánlották a szerződését. Radnótfai Sámuel a nemzeti színház akkori igazgatója megígérte szerződését, ígretét azonban nem váltotta be.

1869-ben nejevel együtt Károlyi Alajos társulatához szerződött Pécsre. Ott kapta a kolozsvári színház igazgatójának szerződési ajánlatát s azt elfogadva 1871 év őszén Kolozsvárra jött.

azok megvittatassanak. (Igaz! jobbfelől. Közbeszólások a szélső baloldaltól: Meglesz!)

De, t. ház, akárhányszor komolyan kell mérlegelni még azt is, ha valamely dolog behozatalára szükség van, vajjon a létező viszonyok mellett az idő alkalmas-e azok behozatalára? Mérlegelni kell, vajjon ezen idő — nem én mondok, hanem onnan a tulsó oldalról hangoztatják számtalanszor, — mikor a servilismus bizonyos neme meg is van, ezt tagadni nem lehet, nem itt e házban, hanem künn az országban nemcsak a kormányban, hanem mindenivel szemben, a ki csak valami kis darabka hatalom birtokában van, vagy birtokába jöhet, és ezt érzi mindenki, mert hiszen ónsulya alatt szenved — mondom vajjon ez az idő alkalmas-e arra, hogy a servilismus eszközeit szaporítsuk; alkalmas-e arra, hogy azon szabad levegő előtt, a mely a megyeházakba még behatolt, s a mely sokszor nem férközik be a magyar parlament házába, vajjon azon szabad levegő előtt ajtót, ablakot bazarjúnk! (Igaz! jobbfelől.) Nem, t. ház, én azon hitben vagyok, hogy, ha bármennyire barátja volnék is az állami u. n. jó önkormányzatnak, a mely csak kinevezett tisztviselők által érethetnek el ezen szomorú időben, mondom nem azon hatalmi factorokkal szemben, a kiket a törvény elismer, hanem azokkal szemben, kik maguknak jogokat vindicálnak vagy jogok birtokában lenni hiszik magukat, azon hatalmi sphaerákkal szemben színtem azon eszközökhöz nyúlhat még az esetben sem volna szabad a jelen körülmények és jelen viszonyok közt, ha az a meggyőződés vezetne, a mi vezeti a tudoladon a tudoladati t. képviselő urakat. (Ugy van! jobbfelől.)

T. ház! Igen szépen, jól és helyesen mondotta Mocskási képviselő ur, hogy dacára annak, hogy a megyéket aristocraticus intézménynek tartják, azok termelbe mindig befértek az erős democracia, még akkor is, mikor a megyék és az azokban szereplő egyének kiváltságos jogokkal bírtak. Igenis befér a centralisticus államba is a democracia, de azon democracia fér be rendszerint, mely díj- és rangosztályokba szereti osztani, magát. En t. ház azt hiszem, hogy ha egy ország fejlődésének meg van egy rendszere és megvan ugyszólván egy történelme, hogy ha egy országnak, nemzetnek, amely ezer év óta él itt, gyökerei átaljárták egy törvényeknek, mint a haza földjének minden részét, azon országnak kétszer meg kell gondolni, hogy egy intézményt, a melyhez egykor minden magyar hazafinak, minden reménye hozzá volt kötve, szükség nélkül kidobjon.

Hallottam ugyan feldicsérni itt — a házban nem, hanem mint szólásformát, hogy jó volna egy magyar absolutismus, — itt a házban csak odáig megyünk, hogy jó volna egy magyar centralizatio. En azt tartom a magyar absolutismusról, a mit a magyar centralizatio-ról, t. i. mindkettő ugyanegy. A magyar absolutismus és a magyar centralizatio lenne az ut járt arra, melyet legközelebb érn Magyarországot. Hogyha a magyar államhatalomnak a maga joga és jogköre megvan, azon esetben még azok a mondjuk nemzeti törekvések, melyek egyes törvényhatóságokban mutatkoznak, veszélyes jelleggel egyáltalában nem bírnak; ott magukban forrják ki magukat és mikorra ide átszűrődve felérnek, akkor bizonyára veszélyessé már nem válnak.

De egy oly centralizatio, a mely minden hatalmat ugyszólván ide a központba koncentrálja, egy olyan centralizatio a közélet iránti érdeklődést a szabad működést ölné meg a nemzetben.

Nekem arról, hogy az államhatalom adott volna egy nemzetnek magának erőt, tudomásom nincs, de arról van tudomásom, hogy egy öntudatos erős nemzet adott hatalmat és erőt az államnak, adott és ad hatalmat és erőt a kormánynak.

Még csak egy kérdésről vagyok bátor említés tenni, (Halljuk!) s ez az annyiszor fel említett főispáni hatalom kiterjesztése. (Halljuk!)

T. ház! Egy nagyon sajtáságos jelenség észlelhető nálunk. Ha valaki figyelemmel kíséri — mert nem fiatal emberek a főispánok, de ha fiatalok is, megszokták halni — mondom — ha figyelemmel kíséri valaki a meghalt vagy

elbocsátott főispánokról szóló epithetonokat, akkor meggyőződik, hogy nem volt és nincs állam és ország, a melynek annyi nagy halottja volna. (Helyeslés jobbfelől.)

Hát én bámulom, hogy ezen sok nagy halottat, hogyha az élők között egyetlen alkalmas ember nincs, honnan lehet összerakni. Nem úgy szokták nálunk a meghalt főispánokat sajálni, mint a hogy másokat szoktak sajálni, nemcsak azt szokták mondani, hogy d-rék, jó ember volt, hanem mint előrelátó államférfiut, mint kitűnő tisztviselőt, mint a legkiválóbb főispánok egyikét, a ki valaha Magyarországon volt. És ezt pártkülönbség nélkül beismerik.

Rendesen úgy van az elbocsátott főispánokkal is.

Hát ez mégis furcsa egy ország, t. ház, a hol törpék járnak az óriások sirjai fölött. (Derűtlenség jobbfelől.)

Es azon nagy főispáni hatalom ellen (Zaj, Halljuk!) garantáltak keresnek. Hát lehet, hisz a belügyminiszter ur maga fölemlítette, hogy a közigazgatási bíróság iránt javaslatot fog be terjesztetni. Hanem én azt hiszem, hogy sem a belügyminiszter ur, sem senki akkora garantált nyújtani nem fog semmiféle casusisticus törvényben, mint a mekkorát az élet nyújt. (Ugy van! jobbfelől.) Azzal a hetven-nyolcvan főispánnal szemközt, ki a maga megyéjében kell, hogy éljen, kinek a maga tisztviselőivel együtt kell élnie, kinek le kell számolnia mindazon factorokkal, melyek az életben mutatkoznak, a kinek tűnie kell és a ki természetesen el is türi azt a kritikát, melyet a megye maga gyakorol felette, de túri azon kritikát is, melyet a parlament jogosult az eljárása fölött gyakorolni, ez nagyobb garancia, mint a melyet bármiféle codificált törvény adni képes. (Helyeslés jobbfelől.)

Hiszen nem volt eset rá, t. képviselőház (Halljuk!) hogy egyetlen egy tény elkövetett volna, mely visszaélésnek vagy hatalmaskodásnak volna nevezhető. (Élénk felkiáltások a baloldalon: Honnan megyben!) mely egy a sajtóban, mint magában a megyében és a parlamentben a legelősebb critica alá ne vonatott volna (Ugy van! jobbfelől.)

Es, t. képviselőház, mivel Hontmegyét méltóztatott felemlíteni, hát abból, hogy valaki nagyot kiált, az, hogy nagy baj legyen, még nem következik. (Élénk helyeslés és tetszés jobbfelől.) Mozgás a baloldalon. Hiszen a perek folyamatban vannak, a vizsgálat meg van indítva minden irányban és végtére át. képviselő urak, midőn Hontmegye először jött szóba, (Halljuk! Halljuk!) megígérték, hogy igenis meg fogják várni a vizsgálatok eredményét és csak akkor fogják majd az ügyet előhozni.

No hát akármit fognak kimutatni a Hontmegyében megindított vizsgálatok, én bizonyos vagyok benne, hogy a képviselő urak, ha meg sem ígérték volna is, elő fogják hozni az ügyet. (Derűtlenség jobbfelől.) De ha már maguk jelölték meg az időpontot, melyet maguk választottak sziveskedjenek megvárni. (Helyeslés jobbfelől.)

Mindezek után a t. ház figyelmét hosszasan fűrésztől nem kívánom (Halljuk!) meg csak egy irányban kívánom megfigyeltetnem. Ez pedig az, hogy én az 1870. 42. cz. nek számoltam hibát ismerem ugyan, de meg nem tagadhatom azt, hogy az 1870. 42. cz. volt ugyszólván az első utmutató arra, hogy mely irányban kell haladni Magyarországot közigazgatásának fejlesztésére. Ez volt egy mérföldtű, egy mutató s én azt hiszem, sőt meg vagyok erősen róla győződve, hogy e törvényjavaslat maga sem lesz egy szegletök, hanem ez is egy mutató lesz, a mely megmutassa az országnak, hogy az állam közigazgatásának reformjával merre felé kell haladni. Haladni pedig azon irányban kell, nézetem és erős meggyőződésem szerint, mely az államhatalomnak a szükséges erőt kezébe adja. (Ugy van! jobbfelől.) de e mellett az önkormányzat lehetőségét ki nem zárja. Mitűnt ennek az a törvényjavaslat nézetem szerint megfelel, én elfogadom általánosságban. (Hosszantartó élénk helyeslés jobbfelől.)

Az egri hazafiak.

Nemrég közöltük az „Eger és Vidéke” után azon szép cikket, melyet a nevezett lapban Sándor József kulturregleti titkár írt. A cikk már is megtette hatását, a mennyiben ugyancsak az „Eger és Vidéke” legközelebb, számában az alábbi sorokat olvassuk:

Felhívás!

Az összes e megyeheli községi jegyzőkhöz és néptanárokhoz! Midőn mult számunkban megjelent „Hová az ifju szí” című cikk beklüldetésének, az erdélyrészi közművelődési egyeslet érdeműs titkárának: Sándor József urnak lélekemelő szelvényben írt szép cikk beklüldetéséről köszönetet mondának, ki kell nyilatkoztatnunk, miszerint reményleni sem mertük azt, hogy a mi szerény kis csillagunk egy fénylő naphoz hasonló cikknek szolgálhasson létekel.

Azon körülmény, hogy az egri iskolákban a tanítókat a gyűjtéseket már megkezdették, valamint az idézett cikkben foglalt azon elváltatban igazság, hogy a szép és jóra fogókony ifju kebelben kell élesíteni és ápolni a hazaszeretet és nemzethez ragaszkodás szent vesztatűzét, azon gondolatot keltő föl bennünk, hogy meggyünk összes tanítóink figyelmébe ajánljuk az egri tanító hazafias példáját és felhívást intézzünk hozzájuk, hogy eszközöljenek ők is saját körükben krajczáros gyűjtéseket, küldjék be gyűjtéseiket Kapocsy Dező barátnakunk, ki az erdélyi közművelődési egyeslet által küldött szelvénykönyv 10 krosz szelvényeivel fogja nyugtatni a beklüldött összegeket.

Meggyünk lakossága ugyan tiszta magyar s hazafias érzelme sem lehet kérdés tárgya, de vajjon nem jöhetnek-e a házasa s a nemzetre viszonlatosság, vesztetres oly idők, midőn csak a nép tufeszitett ereje és önfeláldozása menthetik meg a nemzetet a megsemmisüléstől?! Azok, kik most adakoznak s mint gyermekek

viszik fillérkeiket az áldozat oltárára, meglehet már akkor porladoznak, de a közművelődési egyeslet szelvényével rákacsokba foglalt névjegyzékük a gyűjtő tanító nevével együtt az iskola falán főlakasztva, nem fogja-e a most szittott lángot emzedékről-nemzedékre föntartani? Mi azt hisszük, hogy a szerény kép látása a későbbi kor gyermekét is kíváncsivá teszi, s ha elmondja egy későbbi tanító a gyermeknek lelkes szavakban a kép történetét, a szerény történetke oly benyomást tesz a gyermekre, melyet lelkéből az élet küzdelmei sem törölhetnek ki többé. Ezért kérjük mi-föl a t. néptanítókat a krajczáros gyűjtésekre, mert ezáltal nem csak az erd. közm. egyeslet céljait mozditják elő, de szellemi kincseket is gyűjtének imádozt hazánk számára. Annak oka, hogy mi felhívásunkba a községi jegyző urakat is bele foglaltuk, egyszerűen az, hogy a jegyzők és tanítók azon közegek, melyek hivatva vannak a falusi népek vezetőit és kalauzál szolgálni.

Látszik ebből is, hogy az irodalmi szakosztály tagjai, kiknek feladataik közé tartozik a királyhágóntuli hírlapokban agítálni ügyünk mellett, — minő hasznos szolgálatokat tehetnek, ha a központi és vidéki sajtót fölkeresik cikkeikkel. Lám, az egyesületi titkár ur említett cikke minő lelkes és bizonyára sikerhez vezető mozgalomra adott impulst!

Levelezés.

Gyulafejevárvár, márcz. 3.

Az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület gyulafejevári köre életrevalóságának tegnap ismét kitűnő jelét adta az általa rendezett társas összejövetel által, mert megmutatta, hogy városunk társadalmát igen csekély anyagi áldozatok mellett igen kellemes és hasznos szellemi élvezetekben tudja részesíteni, s így feladatát a szoros értelemben betölti.

A kör megalakulása óta tegnap este a második társas összejövetelt rendezte. Az estély sorrendjé a férfi-kar nyitotta a Mester Károly-féle Szózatot, melyet oly precizitással énekeltek, hogy egy régi karnak is becsületére válhatnék, s ez a dicséret annál jogosabb, minél rövidebb volt a készülésre felhasználható idő, mi azt is tanúsítja, hogy ugy a kar vezetője, Fogarasi János, mint a tagok, névzerint: Strasser Lajos, Hennel Ferdinánd, Walter Nándor, Hita Károly, Wolf Miksa, Gyula Albert, Pap Gyula, Ongyest János, Fraenk Albert, Horet Vilmos, Petri Vilmos, Veres Endre, Jakab Ignác, László Géza, Hennel József, Hennel Gyula, László Endre, Haydn Hugó, Avéd Jákó és Kompóti Károly, teljes szorgalommal s odaadással készültek elő. A sorrendben dr. Cserni Bélának a kacserkódásról tartott talpraesett felolvasása foglalta el a második helyet, melyet a közönség alatt nagy figyelemmel hallgatott végig.

Igen kellemes meglepte meg a közönséget a felolvasást követő Beret-féle hegedű-concert, melyet a cs. és kir. kórház helybeli zenekarának kilencz tagja által kísérv a 11—12 éves Frits Anna, a kisérők egyikének kis leánya, atyjának vezetésével mellett annyira szabatosan s oly lelkesültséggel játszott el, hogy a közönség egészen magával ragadta s valóságos tapsvihart idézett elő és a kapott virágcsokrot igazán kiérdemelte. Hanem azért nem kevesebb jutott a tapsviharból Will Károlyné urnőnek és Strasser Lajos urnak is, kik a Córalféle ketős dals az előbbi zenekíséret és Fogarasi János karnagy vezetésével az ő kellemes és iskolázott hangjukon nagy szabattossággal énekeltek el. Willé városunk szellemi életében is igen kedvelt jelenség, kinek szivessege reményleni engedi, hogy még többször lesz alkalomunk énekének szívünkbelől tapsolhatni. Végül a sorrendet a férfiak által énekel Ábrányi-féle népdalgyűjtemly zárta be.

A közönség meg volt elégedve egy a sorrenddel, mint a szereplőkkel, ezért a tapsal nem is fősenykedett és a szereplők is meg voltak elégedve a jelen volt közönséggel, de nem voltak meglegedve a nagy számú elmaradtakkal, kik a fejevári társadalom azon helyeit foglalják el, melyen minden józan gondolkodó ember a közjóban munkálkodók iránt töltök több méltánylást vár s a nagy szavak helyett tetteket óhajt látni. Mert hat legynék csak igazságosak! A mi társadalomunknak nem voltak mozgató elemei, ki lármázott inkább a társadalmi pangás fölött, mint azok, kik most, midőn társadalmi életünk föllendül, sehol sem láthatók többé?

Es ha most akadnak tagok társadalmi életünkben, kik minden anyagi kilitás nélkül, egyedül a czél tudatában neki mannek felismerés hónak, esőnek, szélnek, hidegnek s a család szentélyében töltött kevés idejüket a társadalomnak feláldozzák, nemcsak, sőt még az ezen működésnél járó anyagi áldozatoktól sem riadnak vissza, nem követelik-e meg joggal a társadalom többi még tehetségesebb tagjaitól, hogy működésüket méltányolják?

Jelen felszólalásunknak méltó oka van, mert a kik miatt ezt tesszük, anyagilag legelőll állanak, míg ellenben az estélyre hallatlan olcsón, személyenként 50 krért, családonként — lehet akár 12 tag — egy, mond egy frtért jellehetnek meg s mindehez járul az, hogy az estély egészen házi s jellegű és annak, ki táncolni nem akar, nem szükség a sorrend lejárta után is ott maradnia. S most kérdem, van e itt anyagi megterhelés? Azt hiszem nem! Hanem igenis akadály a még le nem vetkezett kasztzerű érzelme, a megsértett hűség és végül annak az egy-két izraelita polgártársnak igazatása, kik ma is idegen jellegű klubbokat alakítanak s elvonni törekednek a társadalmat azon kulturális mozgalmától, mely hivatva van megszaggatott társadalmunkat egygyé, erőssé és élvezhetővé tenni.

Ez alkalommal többet szólni nem akarunk, hanem igenis nyitabban fogunk beszélni, azonnal, mihelyt azt szükségesnek fogjuk találni.

Az estélyre visszatérve, dacára az elmon-

dottaknak, az estély anyagilag is sikerült, a mennyiben nincs deficitje, bár a kiadás tete mes volt s a belépti díjak igen csekélyek.

Az „Erdélyrészi magyar közművelődési egyesület” rovata.

Az „Ujvilágban” rendezett táncszálgalom fellíftizetési fejében ma 59 frtot adtak át dr. Bikfalvi Károly pénztárnok és Kabócs B. lint ellenőr urak. Ez összeghez járultak: egyesületünk nemeselekű alapító tagja, buzgó gyűjtője, özv. Moha i Károlyné 50 frttal, Liska Jánosné és Rausche k Venczelné 3—3 frttal; Tjauffer Géza ur 2 frttal, Magyar y Mihály nyomdatulajdonos ur, az „Ellenzék” kiadója 1 frttal. Midőn a szent ügy nevében mély köszönetünket fejeznők ki ez adományokról általában, s különösen özv. Moha i Károlyné nagyságának, ez újabb honleányi áldozatát, kedves kötelességet teljesített, ha felsoroljuk azon hölgyek neveit, kik az E. M. K. E. javára Kolozsvárt először rendezett, habár zártkörű táncszálgalomban megjelentek. Jelen voltak: Imecs Dénesné és leányai, Kissavetter Antalné és leánya, dr. Kolozsváry Jánosné és leányai, Kornéli Jánosné és leánya, özv. Moha i Károlyné, Nyárády Etelka, Pánczél Imrén és leánya, Placsin t á r Vetti, Rausche k Venczelné és leánya, dr. Szabó Károlyné és leányai, Weissel-nővérek, Wolff Jánosné és leánya és Zakariás Sidonia.

A hol Petőfi feskizik. Segesvárról vettük az alábbi sorokat:

A segesvári magyar ifjuság f. év február 20-án az E. M. K. E. javára gróf Bethlen Gábor, szeretett főispánunk védnőksége alatt egy táncmulatságot rendezett, melynek tiszta jövedelme 150 frtot tesz.

„Ezen összeget, midőn ide fogva van szerencsánk beküldeni, nem mulaszthatjuk el az alkalommal is a védnök és bánya, özv. Székely Jánosné, br. Szentkereszty Anna ő méltóságainak itten is megköszönni kegyességüket, hogy ezen tisztelet elfogadni, s ezáltal a bálnak ugy külső, mint belső érdekét és fényét emelni kegyeskedtek.

A siker mindnyájunknak örömet, s az a tudat, hogy a közm. egyesletnek, s ezáltal a hazának, nemzetünknek hasznát hajtottunk, boldogító érzetet kelt lelkünkben. Segesvár, 1886. márcz. 2. A rendező bizottság nevében: Kovács Lajos biz. elnök. Pállos József, biz. pénztárnok. Kovács Sándor, biz. ellenőr.

Dienásfalvi és cirákí gróf Ciráký Béla cs. kir. kamarás, Felhőrmegye főispánja, továbbá Mezőslényi Lajos Felhőrmegyei Károly urnak 1553 frt és 8 kr. összeggel lettek meg egész váratlanul egyesületünket. A feljeldelmi összeg eredetét megmagyarázzák a sorok:

„ismerve azon élénk érdeklődést, melylyel Felhőrmegye és Sz.-Felhőrvár sz. kir. v. lelkes közönsége az E. M. K. E. hazafias czélja iránt mindenkor viseltetett, az ide zárt meghívón megnevezettek az egyesület alapítóje javára f. évi február 2-án bál rendezését határoztuk el azon reményben, hogy Felhőrmegye és Székesszék felhőrvár sz. kir. város közönségének hazafisága azt sikerre jutattni fogja, reményeinkben nem csalódtunk és a folyó évi február 30-án Sz.-Felhőrvárt megtartott bál tiszta jövedelmét 1553 frt 8 kr. azaz egyszer ötszázötvenhárom frt 8 kr és egy 3. kir. aranyat azon felkérésrel vagyunk szerencsések átküldetnünk, miszerint a rendező bizottság f. évi febr. 28-án tartott elhatározása szerint ezen összeget „Felhőrmegye és Sz.-Felhőrvár sz. kir. város közönsége” nevében az egytel czél előmozdítására, mint alapítványt tekinteni és mint ilyet kezelni sziveskedjék. Adja az ég, hogy az E. M. K. E. kezöltt czélját mielőbb elérhesse és edes hazánk felvirágzásához ez által hatékonyan közreműködhessek. Kelt Sz.-Felhőrvár. 1886. febr. 28-án hazafias ötvözléttel gr. Ciráký Béla rend. biz. elnök, Mezőslényi Lajos r. biz. jegyző, Felhőrmayer Károly r. biz. pénztárnok.”

E meglepően impozáns összeghez csak a bála szavait csatolhatjuk s azon érzés kifejezését, hogy „Felhőrmegye és Sz.-Felhőrvár sz. kir. város közönsége”-t büszkén és örömmel irtuk be (nem alapító) hanem örökös tagjaink sorába.

Tokajhegylal takarékpénztár igazgatósága 10 frtot küldött: ez összeget f. évi február 21-iki közgyűlésén szavazta meg a pénztintézet.

Az aradi kir. adófelügyelőség 5192 sz. iven 1886-ik évre 2—2 frtot adományoztak: Lőcs Rezső kir. adófelügyelő, Eötvös Pál p. ü. titkár, Eötvös Géza, Tokody Viktor, Ember Iván p. ü. fogalmazók, Tagányi Gusztáv p. ü. számszám, Rónay István nyilvántart. biztos, Kővér Béla nyilvánt. biztos. A 16 frt összeget köszönettel vettük.

Szabolcsi hitelbank Nyiregyháza febr. 24-én tartott közgyűlésén az 1885-ik évi tiszteletreményből egyesületünk céljaira 50 forintot szavazott meg, mely kegyes adomány f. hó 2-ki kelettel beklüdtett.

Trukovszky Gyula ur Abauj-Szántóról a 750. sz. bárca után 10 frtot küldött: ez összeg febr. havi gyűjtésének eredménye.

„Egyetértés” szerkesztősege megint 110 frt 11 kr gyűjtést küldött be.

K. PAPP MIKLÓS ÖRÖKÖSEI

HIRDETÉSEK.

34—1886. (144 2—3)

Arlejtési hirdetmény.

A fogarasi ev. ref. egyházközség, felsőbb helyen nyert jóváhagyás következtében, templomát kijavítani szándékozik, mely a következő munkacsoporthoz foglaltja magában:

1. Kiszáritási munkálatok, u. m. a templom körüli földleásás — skárpírozás, — a templompadolat alatti betonrozás, kapcsolatosan az agyagfeltöltéssel, cémentvakolat és aszfaltrozás, összesen **3006 frt 73 kr.**

2. Némi átalakítási és ujonnan emelendő kőmives, kovács és asztalos stb. munkák helyreállítás, összesen **1754 frt 06 kr.**

A fentemlített munkálatok foganatosításának biztosítása céljából az **1886. évi márczius hónap 18-ik napjának d. e. 10 órájára az egyház gyűléstermében** tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik, melyre külön csoportban és együttesen is rendszeres zárt ajánlatok tételhetnek.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítható, s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bántéppénzzel ellátott zárt ajánlatukat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett egyház lelkésze: **Pánczél Károlyhoz** annyiál inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett lelkési hivatalnál megtekinthetők, vagy díjazás mellett lemásolthatók.

Kelt Fogarason, 1886. márczius 1-én.

Az ev. ref. egyháztanács.

Arverési hirdetmény.

A fogarasi m. kir. ménésbirtok igazgatósága részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint az 1885. évi uradalmi termésből származó **170 q. őszi buza, 1080 q. őszi rozs és 550 q. tavaszi árpa folyó évi márczius hó 19-én d. e. 9 órakor** fenti igazgatóság hivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Ajánlattevők tartoznak az általuk megvenni szándékolt gabona árának megfelelő 5%-nyi összeget ajánlataikhoz csatolni és utóbbiakat legkésőbb **az árverés napján reggel 8 óráig** a nevezett igazgatósághoz beadni, a hol is a gabonának úgy elhelyezése, mint minősége iránt bármikor tájékozást nyerhetnek.

(166 1—3) Ménésbirtok igazgatóság.

Birtokrendezési hirdetmények.

Sz. 30—1886. Hirdetmény. (167 1—3)

Közhírré tétetik, hogy a h.-szent-mártoni közhelyek arányosítása iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése, jelesen az érdekelteket képviselő rendezése, a működő mérnök megválasztása és a költség-előirányzat elkészítése végett tárgyalási határrnapul **1886. évi április hó 12-ik napja reggeli 8 órára Homoród-Szent-Márton községe házához** kitűzött, melyre az érdekeltektől közhírtokosok a törvényes követelmények terhe alatt megidézhetnek.

A kir. törvényszék nevében Sz.-Udvarhelyt, 1886. febr. 25-én

JÁNOSI GYULA
eljáró bíró.

Végrehajtási ár. hirdetmények.

Sz. 245—886. Hirdetmény. (165 1—1)

A városi kir. járásbírósnak f. évi 726—1886. sz. a. végzése folytán az jd. Missolbacher L. B. czének ifj. Bodor Pál ügyvéd és neje elleni 87 frt 10 kros. ügy Bartha Gergelynek ifj. Bodor Pál elleni 110 frt + 440 frtos ügyében f. évi január hó 26-án már biztosítási-lag lefoglalt Bogdán István helybeli kereskedő és gyárosnak 132 frtos követelése biztosításra felül foglalt, összesen 837 frt 40 krra becsült házi butorok, ruhamentők, bor, gyümölcs stb. félék a kielégítési végrehajtás elrendelése, a 146, 147—1886. sz. a. jegyzőkönyv alapján végrehajtást s felül foglaltatott javára is, a mennyiben ez is árverezési jogot nyert volna, tekintettel az 1881-ik évi LX-ik t. cz. 103-ik §-ára, az árverezésnek végrehajtást szatnapul f. évi márczius hó 15-én és következő napok reggeli 9 órája tüzetik ki, a mikor is a bíróság lefoglalt ingók legtöbbet ígérőnek az idézett t. cz. 108-ik §-ában megállított feltételek mellett készpénzzel becsáron alól is eladhatnak.

Miről felek, úgy végrehajtást szenvedett ellen beadott csőd megnyitási kérés alapján kinevezett tőmeg gondnok Benel Ferencz ügyvéd értesítettnek.

Kolozsvárt, 1886. márcz. 5-én.

SZABÓ KÁROLY,
vjtó.

A legjobb
SZIVARKA-PAPÍR
a valódi
LE HOUBLON
Franczia gyártmány
CAWLEY & HENRY Párisban
HATÁSTÁRSOLÓT OVÁTIK.

Ezen papírt Dr. F. F. Fohl, Dr. E. Ludwig és Dr. E. Lippmann bevé egyetemi tanárok által mint a legjobb ajánlatok, kiváló tulajdonságai és tisztasága miatt, egyetemen mint semmiféle egyszerűen anyagot nem tartalmaz.

500 ANTIMON
500 ANTIMON
500 ANTIMON

17, rue de Valenciennes, PARIS
(692 12—35)

Házi szükségletek és fehérneművarráshoz, valamint
szabók, cipészek, nyereggyártók, kalaposok, kárpitosok stb. számára.

Az Eredeti Singer Varrógépek,

minden más géptípus előtt kitérnek
mechanizmus tökéletessége, egyszerű szerkezet, könnyű kezelés, felülmúlhatlan munkaképesség és nagy tartósság által.

NEIDLINGER G. bel-közép-utca 5 sz.

Kramer C. G. és Társai GÖZFÜRÉSZMŰ, építési, asztalosmŰ és PARQUET-GYÁRA

BESZTERCZEN.

Ajánlja áru-raktárát, melyben fűrészelt tölgyfa-anyag, amerikai frics talajok, ugyszintén kész ajtók és albakok léteznek.

A gyár minden szükségletet olcsó ár mellett (162) a legrovidebb idő alatt teljesít. (2—5)

Cocaïn-Sect

az amsterdami liqueur-gyár commandit-társaságtól Mödlingben, Bécs mellett.

Ezen kitűnő ital a Coca növényből destilláltatik, a melynek jeles sajátosságai csak az újabb időben fedeztettek fel és orvosi tekintélyek által dicsőítettek. Tudományos kísérletek szerint a Coca élvezet után azonnali könnyűség és felvidulás áll be, eleteresebbnek és munkabíróbbnak érzi magát utána az ember és tartós szellemi és izommunkára képes kifáradás nélkül. Minden emésztési zavar és gyöngeség a Cocaïn hosszabb használatát után megszűnik.

Kapható Kolozsvárt: Csiki Lukács, Bokros A., Misesbacher J. B. sen., Csiki Imre kereskedéseikben, ugyszintén Orbán J., Stampa testv. és Tauffer A. cukrászataikban. Nemkülönb az ország csaknem minden fűszer és csemege kereskedésében, cukrászatában és kávéházában. Postán megrendelve 3 eredeti palack franco fuvar és csomagolás.

Huzás már jövő hónapban

Kincsem Sorsjegye
Főnyeremény készpénzben
10.000 ft
10.000 ft, 5000 ft 20% lev. 4788 pénzügyemény.
A magyar lovar-egylet sorsjegyei: Budapest, vaczi-utca 6. sz.
"Kincsem-sorsjegyek" kaphatók e lap kiadóhivatalában.

Számos bizonyítvány a legelső orvosi tekintélyektől.

Érdemermek különböző kiállításairól.

Harmincz éven át jónak bizonyult

Anatherin száj- és fogviz.

Dr. Popp J. G.-től, cs. kir. udvari fogorvos Bécsben, I. Bognergasse 2. a legjelesebb szer csuszog fogtájás, a foghús gyulladás, daganata vagy puffadása ellen, feloldja a fogkővet s megakadályozza annak képződését, szilárdítja az ingadozó fogakat a foghús erősítése által, s miután a fogakat és a foghúst minden káros anyagtól megtisztítja, a száznak kellemes ídeséget kölcsönöz s eltávolít abból minden kellemetlen szagot legrovidebb használat után. Jónak bizonyult mint öblögető víz az idült torokbajoknál és dyphteritissnél. Megkönnyíti a fognyóvást gyermekeknek és nélkülözhetlen az ásványvíz ivóknak. Nagy palack 1-40 kr., közép 1 forint, kicsi 50 kr.

Növényi fogpor: rövid használat után a fogakat minden ártalom nélkül vakító fehérré teszi. Ára dobozonként 63 kr.

Anatherin fogpaszta, 1 frt 22 kros üvegdobozokban. E készítmény fentartja a lélegzet frissességét és tisztaságát s ezenkívül arra is szolgál, hogy a fogaknak vakító fehérséget adjon, hogy azokat a romlástól megóvják és a foghúst erősítsék.

Illatos fogpaszta. Rövid használat után vakító fehérré fogak. (Természetes és mŰl.) Fogak jó karban tartatnak és a fogfájdalomtól tartatnak. Darabonként 35 kr. Fog-ólm, gyakori és legbiztosabb szer a fogak önmegőrzésére. Dobozonként ára 1 frt.

Dr. Popp orvosi növényzsáppan. Már 18 éve a legnagyobb sikerrel használva mindennemű bőrküteg, különösen a bőrvizketeg, sömör, kősz, fej- és százkorpa, fagydag, lábbizadás és varak ellen. Darabja 30 kr.

A t. cz. közönség felkérte világosan Popp cs. kir. udvari fogorvos-éle készítményeket kémi s csak olyanokat fogadni el, melyek saját védjeggyel vannak ellátva. Bécsben, Budapestben és Innsbruckban legutóbb is több utazónak és elarúsió igen érzékeny pénzberságra lett a törvény által elítelve. (II. 124. 1—3)

Kapható az alább következő gyógyszerüzletekben. Kolozsvárt: Wolff János, Dr. Hintz, Székely M., Dr. Ember Bogdán, Gundhardt Albert és Bíró János; továbbá Csapó S. és Demeter J. keresk.-ben. Abrudbányán: Remetei. B.-Hunyadon: Schweiger F. Bethlenben Szentgyörgyi M. Beszterczen Herberth D., Raupenstrauch; és Fleischer R. keresk. Borgó-Prundon Wachsman A. Deesen Roth P. és Nik Fer. keresk. Déván Lengyel G., Nádasdy J. Gyalu Hankó A. Gy.-Ditró Szathmári S. Gy.-Szt.-Miklós Éranosz B. Kékes Scheins A. Lechnitz Scheins F. M.-Lápos Breuer P. M.-Vásárhely Kanpper Ekwarth, Bucher M., Binder Károly, Burdács A. és Nagy A. N.-Enyed Oberth örökösök, Karács S. Radna Daichent F. Szamosujvár Placintár G. és fia. Sz.-Udvarhely Konez A. Teke Wagner F. Torda Trajanovits E., Velits, Wolff és fia. Választ Szabó A. Verespatak Moldován L. Zalatna Nagy K. Zilahon Unger G., Weiss S. uraknál, valamint az erdélyi részek minden gyógy- és illatszertáiraiban.

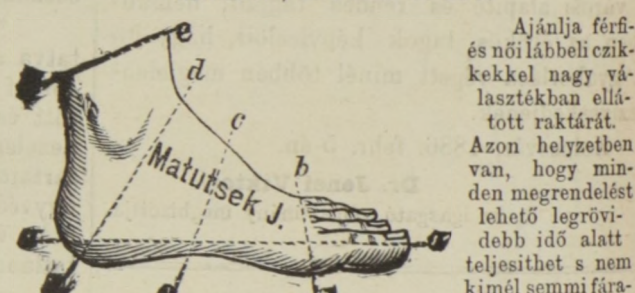
Férfi és női lábbeli raktár.

Matutsek József

több rendbeli országos és világkiállításán érdem-éremmel kitüntetett

Férfi- és női lábbeli-üzlete

Kolozsvárt, bolt főtér 17. sz. a.

Ajánlja férfi- és női lábbeli cikkekkel nagy választékban ellátott raktárát. Azon helyzetben van, hogy minden megrendelést lehető legrovidebb idő alatt teljesíthet s nem kiméi semmi fáradságot, hogy a t. közönség minden kíváncsimainak teljesen megfelelhessen.

Videki megrendelések postautánvét mellett pontosan teljesíttetnek. 273 53—

A „Pesti Magyar Kereskedelmi-bank” Budapest.

(Alapított 1842-ben. — Részvénytőke 5.000,000 frt.)

Jelzálog-kölcsön osztálya.

Kölcsönöket ad, 1000 frttól a legmagasabb összegig minden a magyar korona területén fekvő ingatlanokra, u. m. minden földbirtokra, épületekben levő és kész házakra, úgy egyeseknek, mint testületeknek.

A kölcsönök törlesztése 39 év alatt évenkénti **6 és egynegyed %** felvéri részletekben történik, vagy rovidebb idő alatt nagyobb törlesztési számlákban.

A kölcsönök magassága a becsérternék rendszerint egyharmadát, legfeljebb fele értékig adatik.

A kölcsönök kieszközése céljából az alábbi okmányok beküldendők:

Földbirtoknál:

1. Legújabb keletű telekkönyvi kivonat.
2. A catasteri birtokiv.
3. Az állami és községi adókról szóló adóknyv.
4. Egyéb terhek, pl. kegyuri jogok, folyamszabályozási és gátfenntartási illetékek kimutatása.
5. A gazdasági épületeknek tűzkr elleni biztosításáról szóló bírczák.

Építendő, vagy épülőfőiben levő házaknál.

1. A legújabb keletű telekkönyvi kivonat.
2. Az építési ter.
3. A költségvetés.
4. Az építési engedély.
5. A tervezett bérjövdelemnek összeállítás.

Minden kölcsön iránti kérvényhez esetről-esetre meghatározandó becslési díj lesz csatolandó, mit a bank képviselője utján fog az ügyfelekkel közleni.

Városi kész házaknál:

1. A legújabb keletű telekkönyvi kivonat.
2. Az adóknyv.
3. A bérjövdelem hiteles kimutatása.

Községi kölcsönöknél:

1. A községi vagyon leltára.
2. A telekkönyvi kivonat.
3. A jövdelemforrásoknak és az utolsó évben befolyt jövdelem összegének kimutatása.
4. Az állandó kiadások jegyzéke.
5. A törvény szerint megkívántató engedély.

Irányadók továbbá:

- a) A ház fekvése.
- b) A talaj minősége és osztályozása.
- c) A gazdasági épületek mily karban léte.
- d) Az utolsó évben előfordult eladások.
- e) A haszonbéri szerződésnek stb.

Részletiv-osztálya.

Elad az 1883. évi XXXI. törvények alapján a pesti magyar kereskedelmi bank által kibocsátott részletivekre 18.

24, 30 és 36 havi részletfizetés mellett, minden a budapesti értéktőzsdén jegyzett sorsjegyeket. Legközelebbi huzások:

Bécs városi sorsjegye.

Huzás 1886. április 1-én. Főnyeremény 200,000 frt.

Részletdíjak:

18 havi részletre, havonként	8 frt 54 kr.
24 " " " "	6 " 80 "
30 " " " "	5 " 75 "
36 " " " "	5 " 06 "

Magyar vöröskereszt sorsjegye.

Huzás 1886. márczius 1-én. Főnyeremény 25,000 frt.

Részletdíjak:

18 havi részlet, havonként	1.94	3.88	5.82
24 " " " "	1.55	3.10	4.65
30 " " " "	1.30	2.60	3.90
36 " " " "	1.15	2.30	3.45

A részletdíjak az 1886. február 10-iki árfolyam szerint vannak számítva, mely díjak az árfolyam változása szerinti esekély eltérést szenvedhetnek.

A részletre tett első készpénz befizetés után a vevő a sorsjegye törvényes tulajdonosa lesz, s azutáni esetleges nyeremények, ugy szintén a kamatozó sorsjegyek évi kamatait őt illetik.

Ha a vevő részletvételt előzárattól teljesen törleszteni szándékozik, akkor a még esedékes összeg 6 százaléka a kikötött időig a vevőt illeti.

Bátorkodom a t. vevő közönségnek ezen részletiveket — mint az igérvényeknél előnyösebbet — annyiál is inkább ajánlani, mert míg az igérvények csak a meghatározott egy huzáson játszanak, addig a részletivek minden huzáson résztvesznek. Továbbá az igérvényekért adott díjak nem nyereséseten teljesen elvesznek, míg a részletivek telt fizetések fejében a vevő egy teljesen biztos értékpapír birtokába jut.

Különös előnyére szolgál a t. vevő közönségnek az is, hogy a részletfizetéseket nálam teljesíthetik, s ez által is jelentékeny postaköltség takarítható meg.

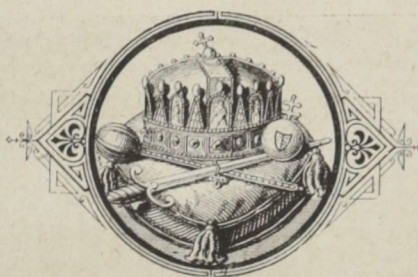
ERDÉLYRÉSZI KÉPVISELET POLCZ ALBERTNÉL KOLOZSVÁRTT,

hova pénzküldemények, valamint levélbeli megkeresések intézendők;

Videki ügynők felvételnek.

„LEGMAGASABB ENGEDÉLY“

Ő Felsége királyunk
nevének és

a Szt. István koronának
használatára

KESERŰVIZ-FORRÁS

a legtartalomdúsabb és leghatásosabb keserűviz.

Kitünő eredménnyel használtatott a leghírnevesebb orvosi tekintélyek által mint: **Bamberger, Braun, Cantani, Gerhardt, Hirsch, Klebs, Kussmaul, Leidesdorf, Leube, Mauriac, Meynert, Nussbaum, Porro, Scanzoni**; továbbá a következőben nyilatkozó uraktól:

Dr. KORÁNYI FRIGYES, kir. tanácsos és az egyetemi belkóroda igazgató-tanára, Budapesten.
„Különösen az által tűnik ki, hogy enyhén keserű, nem kellemetlen ízű; hogy már kicsiny, alig 150 grammnyi mennyiségben biztos hatása van, hogy ez aránylag rövid idő alatt, minden kellemetlen mellékhatás nélkül szokott bekövetkezni, és hogy a víz még hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat és emésztést.“ 1877. febr. 15.

Dr. KÉZMÁRSZKI TIVADAR, az egyetemi szülészeti kóroda igazgató-tanára, Budapesten.
„Kórodámon a budai Ferencz József-keserűviz kiterjedt alkalmazás alapján, a legkedveltebb hashajtók sorába emelkedett. Kiváló előnye, hogy a gyermekágyasak szívesen veszik s hogy kitünő hatása, minden kellemetlen melléktünet és következmény nélkül, biztosan és rövid idő alatt nyilvánul.“ 1880. május 3.

Dr. GEBHÁRDY LAJOS, tanár és a Sz. Rókus közkórház igazgatója, Budapesten. „Rendkívül kedvező vegyalkatrészeinél fogva könnyen vétethetik, és a többi budai vizekhez aránylag kevesebb mennyiségben és rövidebb idő alatt hoz kedvező eredményt létre, minélfogva mint igen hatásos levezető és hashajtóvíz kiválóan ajánlható.“ 1877. jan. 12.

Dr. DRASCHE ANTAL tanár személyes vezetése alatt a bécsi cs. kir. általános közkórház belgyógyászati osztályán megejtett észleletek. „Ezen vegyileg oly kitünő ásványvíz mint a keserűvizeknek tulajdonképeni képviselője tekinthető. A betegek szívesen veszik be, és folytonos használat mellett is jól tűrik; oldó és hashajtó hatása kisebb adagokra következik be, mint minden egyéb, hasonmí vizeknél. Mint normalis adag elégséges egy fél boros pohár = 120 grammnyi vízzel, reggel éhgyomorra, a víz hőmérséklete ne haladjon R. + 12°-on túl. Egy családban sem nélkülözhető ezen elismert természetes keserűvíz.“ 1878. augusztus 31.

Kivonat a Ferencz József-keserűforrást tárgyaló klinikai közleményekből.

Dr. KUNZE C. F., egészségügyi tanácsos *Halleban*, a „gyakorlati orvostan“ szerzője, egy 1882-ik évben kiadott könyvecskében, a **Ferencz József-keserűviz gyógyjavallatait** a következőkben jelöli meg:

1. Heveny székrekedés
2. Idült renyheség, szokványos székrekedés
3. Hasi pozsga, hasi pangás
4. Potrohosság és hájmáj

5. Epeköveknél
6. Gyomor és bélbajok
7. Agyi és tüdői vértorlódásoknál
8. A méh idült hyperaemiájánál (metritis chronica)

Nyomatványokat tíz különféle nyelven kívánatra díjmentesen szétküld és raktárakat felállít a

FERENCZ JÓZSEF-KESERŰVIZ
SZÉTKÜLDÉSI IGAZGATÓSÁGA BUDAPESTEN.

„Ferencz József“-keserűviz

vegyelemzése.

Ketted szénsavas natron	1·186	Kénsavas magnesia	24·785
Chlormagnesia	1·756	„ natron	23·189
Timföld	0·005	„ kali	0·007
Vaséleg (mangan ny.)	0·005	„ mész	1·353
Kovasav	0·010	Szab. s fél. köt. szénsav	0·419
1000 részben a szilárd alkotórészek összege			52·295

Ezen víz az eddig ismert bel- és külföldi keserűvizek közül a legtartalomdúsabb, és vegyi összetétele szerint is a leghatásosabbnak tekinthető. Budapesten, 1876. november hó 18-án.

Bernát József tanár,

a m. orvos- s term. nagygy. vegytani szakjegyzője stb.

Budapest főváros hivatalos vegyészének véleményadása:

„Ezen víznek rendkívüli nagy kénsavas nátron- s kénsavas magnesia-tartalma, — mely által az minden más ilyenü víztől kiválik, — kétségtelivé teszi, hogy ezen víz elismert gyógyhatását főleg ezen két alkotórészének kell tulajdonítanunk.“ 1876. nov. 23.

Balló Mátyás tanár,

a magyar tudományos akadémia tagja.

A „Ferencz József“-keserűviz vegyelemzési eredményeit

külföldi tekintélyek a következőkben foglalják össze:

Párisi orvosi akadémia: „rendkívül tartalomdús, bevezetését Franciaországba pártoljuk“ (1878).

Boutmy Eugène tanár, Párisban: „több hashajtó sőt tartalmaz, mint minden hasonnemű víz“ (1879).

Fehling Hermann tanár, Stuttgartban: „úgy viszonylik a „Hunyadi“ vízhez, mint 144 : 100, pill-naiéhoz mint 162 : 100, a friedrichshalli-t pedig 4-szer felülmulja. (1882).

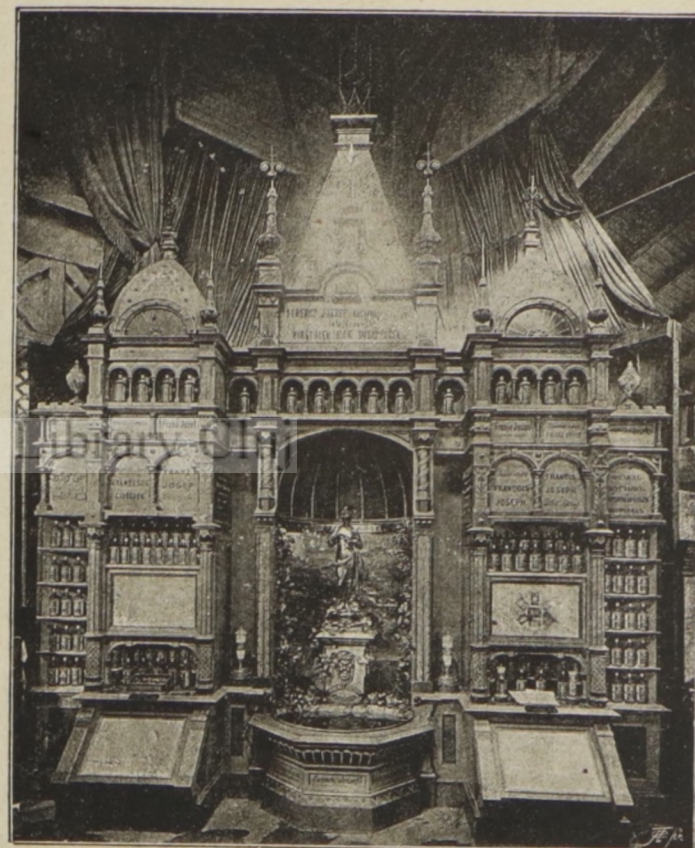
Attfield John tanár, Londonban: „kedvező összetételénél fogva kisebb adagok is használhatók, mint más keserűvizekből“ (1882)

Bazzoni Carlo tanár, Milánóban: „minden más ismeretes hasonnemű ásványviz előtt előnyösen feltűnik“ (1883).

Kapható minden jobb gyógyszerárban, nagyobb fűszerkereskedésben és az igazgatóságnál, Budapesten, váci utca 18. szám alatt.

A „Ferencz József“ keserűviz

az 1885. Budapesti orsz. kiállítás egészségügyi pavillon-jában. Első díj és legmag. díjazás, haladás-, versenyképeség- és kivitelért.

Továbbá kitüntettetett: Bécsben 1883, Triestben 1882, Székes-Féhérvárt 1879 aranyéremmel, Grácban 1881, Melbourne, Ausztráliában 1880, New-Orleans, Amerikában 1883 érdem-éremmel.